

GLAS GORENJSKE

Z aprilom - delavske menze

Pretekli petek je bila v Kranju 38. seja LOMO, na kateri so odborniki razpravljali tudi o ureditvi družbene prehrane v Kranju. Zaradi obsevnega dnevnega reda je bila seja po drugi točki prekinjena in se je nadaljevala v sredo 16. marca O poročilu Sveta za zdravstvo in socialno politiko smo pisali že v zadnji številki, danes pa nekaj več o delavskih menzah oz. kuhinjah.

V našem listu smo že pisali o anketi, ki jo je izvedlo Društvo žena po največjih kranjskih tovarnah o prehrani delavstva. Rezultati ankete so bili dokaj kritični in jih je društvo predložilo tudi LOMO. Ljudski odbor je pregledal anketo in ugotovil, da je treba čimprej priskočiti na pomoč, da se stanje v družbeni prehrani popravi. Stopil je v stik s tovarnoma »Iskro« in »Tiskanino«. Po predlogu naj bi se cena hrani znižala takole: zajtrk 15 dinarjev, kosilo 45 din. (prej 55) in večerja 35 dinarjev (prej 45). Če pri prvotnih cenah hrane je imela Kranjska restavracija letno okoli 1,5 dinarjev izgube, ki jo je krila s različnimi priveditvami in prodajanjem alkoholnih pijač. Na podlagi teh analiz so na sestanku LOMO in obeh tovarnih odborov naj se takoj organizira delavska menza za obe tovarni, prav tako pa naj bi se v menzi hranili tudi drugi zaposleni ljudje. Morebitni primanjkljaj pa bi do julija kril LOMO.

Po razgovorih pa so zastopniki »Iskre« odklonili ustanovitve, vendar so pa na ponovnem sestanku le sklenili ustanoviti menzo, ki bo začela poslovati z znižanimi cenami 1. aprila. Poleg dosedanjih dveh menzij

Priprave za 10-letnico osvoboditve v Kranju

Sirov po Sloveniji teko priprave za praznovanje 10. letnice osvoboditve. Tudi v Kranju nismo hoteli biti med zadnjimi, zato je Odbor Socialistične zveze za kranjsko komunjo že postavil pripravljalni odbor, ki bo skrbel, da bo v slavnostnih dneh v vsej kranjski komunji razpoloženje čim bolj slovesno.

Praznovanje obletnice osvoboditve bo trajalo nepretrgoma teden dni, od 14. do 22. maja. Proslave bodo zajele vse kraje v bodoči kranjski komunji, pripravljalni odbor pa bo poskrbel, da bodo akademije, kulturni nastopi, tekmovalna prav v vseh vaseh in naseljih. Seveda sam pripravljalni odbor ne bo zmožni vsega dela in bo nujno potrebno, da bodo tako v pripravah kot v sporednih sodelovali vsi zavedni državljani. Na ta način bomo dokazali, da še nismo pozabili veselja in navdušenja, ki nas je prevečevalo v dnevih osvoboditve.

OBCNI ZBOR ZB MENGES

Postavili bodo spomenik padlim borcem

Prejšnjo nedeljo je imel odbor ZB NOV Menges svoj redni letni občni zbor. Iz izbranih poročila predsednika tovariša Matevža Stefeta povzemamo, da je bilo delo društva, ki ima sedaj 410 članov, v preteklem letu zelo uspešno. Organizirali so več partizanskih pohodov, tako tudi pohod patrolje na Ostrožno. V Trzinu je bila odkrita velika spominska plošča padlim borcem v Mengšu pa narodnemu heroju Matiji Blejcu na njegovi rojstni hiši. Tudi spomenik padlim v I. svetovni vojni je predstavljen na primernejšem mestu.

Novi odbor je sprejel sklep, da bo postavil skupen spomenik vsem padlim borcem NOV iz Mengša. Odkrili pa bodo tudi

bodo v menzi kuhali tudi okusne enoločnice, tako da bodo vsi ljudje lahko prišli do zadostne in tečne hrane.

Kapaciteta menze je okoli 500 ljudi. Dokler ne bodo vsa mesta zasedena bo seveda verjetno zaradi nizkih cen nastal primanjkljaj, ki pa ga bo do 1. julija kot rečeno pokrival LOMO v Kranju. Od tedaj dalje pa upajo, da bo menza delala s polno kapaciteto.

Prav tako kot v »Iskri«, bodo tudi v tovarni »Inteks« odprli oz. obnovili delavsko menzo za svoje ljudi, seveda pa se bodo tu lahko hranili tudi ljudje iz bližnjih tovarn (Standard, Planika, Zvezda itd.). Na ta način bo prehranjevanje naših delovnih ljudi v tem bazenu rešeno, ostane odprto le vprašanje prehrane v središču mesta. LOMO se je zaradi tega odločil, da naj odslej sprejema na hrano delavstvo tudi privatna menza »V kotu«. Tu se bodo največ hranili delavci in nameščenci iz tovarne »Sava«. Seveda pa s tem ni rečeno, da druga gostišča v Kranju ne bi mogla sprejemati abonentov. Tudi v teh lokalih bodo morali misliti, kako bodo pocenili hrano, ker dosedanje cene res niso vsakomur dostopne.

Za nadzorstvo nad delom menze je bila osnovana posebna komisija.

O stalnih, dopolnilnih sredstvih

Novo cene dimnikarskih uslug - Slabosti našega bančnega in kreditnega sistema - Razrešitev tajnika OLO

Kot smo že poročali, je bila pretekli petek skupna seja obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora v Kranju, na kateri so obravnavali številne probleme, zelo obsevnega dnevnega reda.

Odluk o dimnikarskih storitvah je bil soglasno sprejet. Dosele je bilo namreč na področju okraja 7 tako imenovanih dimnikarskih območij, v katerih so bile različne cene dimnikarskih storitev. V novem odluku pa je razlika v tem, da so dimnikarske usluge v okraju — okoli, nekoliko dražje, kot na področju mestnih občin, kar je popolnoma razumljivo.

Na dnevnem redu je bila tudi razprava o dajanju garancijskih izjav za najetje kredita za stalna in dopolnilna obratna sredstva številnim podjetjem, in

spominsko ploščo padlim v Topolah.

Navzoči so se še obvezali, da bodo povečali skrb za otroke padlih borcev in vdove, da bodo zbrali potrebne podatke za izdajo II. dela Mengeškega zbornika in začeli zbirati gradivo za krajevni muzej.

Na obnem zboru je bilo poročeno tudi 25 odlikovanj.

Skupnim delom lahko rešimo probleme

Uveljavitev načel novega plačnega sistema ni samo gospodarsko, temveč predvsem politično vprašanje

Pretekli ponedeljek je bila v Kranju skupna seja Okrajnega odbora SZDL za Gorenjsko in Okrajnega komiteja ZKS, na kateri so razpravljali o problemih, ki so se pojavili ob uvajanju novega plačnega sistema pri nas. Seje sta se udeležila tudi zvezni ljudski poslanec tov. Boris Ziherl in član Izvršnega sveta LRS ter predsednik republiške komisije za plače tov. Franc Popit.

Po uvodnih besedah predsednika Okrajnega odbora SZDL za Gorenjsko tov. Mirka Zlatnarja se je razvila obširna in živahna razprava, ki je pokazala, da ljudje niso razumeli namena in ciljev, ki jih zasleduje nov plačni sistem.

Prav zaradi tega nerazumevanja pa se uvajanje tega sistema odvíja vse prepočasno in tudi delo pri sestavljanju novih tarifnih pravilnikov ne gre izpod rok. Nekateri apolitični pojavi v podjetjih, so nam pokazali, kje so vzroki in ovire za hitrejšo uvajanje novega plačnega sistema. V posameznih gospodarskih organizacijah je nenadoma izbruhnil naval uravnilovskih in demagoških teženj ter gesel, ki napihujejo, da je z novim plačnim sistemom delavstvo pri nas ogroženo itd. Da je nastalo tako stanje je tudi nekaj objektivnih vzrokov. V prvi vrsti pa dejstvo, da novega plačnega sistema nismo upoštevali kot instrument družbenega plana.

Tudi pojasnjevanja in tolmačenja o plačnem sistemu je bilo prav gotovo premalo, sindikalne organizacije so se veliko prepozno vključile v to delo.

prav tako pa tudi naše politične organizacije, predvsem Socialistična zveza. Politične organizacije teh vprašanih sploh niso obravnavale, kot da pri novem plačnem sistemu ne gre za politično delo, ampak izključno za gospodarsko vprašanje, ki se političnih delavcev ne tiče. Premalo se je uveljavilo načelo, da je predmet tarifnega pravilnika proizvodnja, ne pa socialno vprašanje. Seveda pa je določen učinek na stanje po gospodarskih organizacijah imel tudi prekratek rok za sestavljanje tarifnih pravilnikov.

Neredki so bili primeri, da posamezni odgovorni ljudje po podjetjih niso hoteli tolmačiti kolektivno plačnega sistema ter so se temu delu, če je bilo le mogoče, izogibali. V posameznih podjetjih so zaradi nerazumevanja plačnega sistema postavili več kriterijev o zvišanju plač. Za delavce je bil zelo oster, za vodilne uslužbence pa precej širokogrudni in nerealni. Tako so zašli iz ene skrajnosti v drugo in komisija za plače takih tarifnih pravilnikov pač ne bo mogla potrditi. Delovna mesta so ocenjevali po ljudeh, ki tam delajo

in ne po samem delovnem mestu. Tak način pa je seveda popolnoma zgrešen in zato ni čudno, če neki administrativni uslužbenec brez posebne odgovornosti dobi višjo plačo kot proizvajalec. To se seveda ne bi smelo zgoditi. Vse te napake bo treba odpraviti, tako tudi težnje posameznih vodilnih uslužbencev v gospodarskih organizacijah po čim višji plači. Marsikje je prav to pretiravanje sprožilo odpor delavstva.

Vsi ti problemi, težnje in nerazumevanje novega plačnega sistema so plod našega slabega političnega dela na terenu, sadovi pa, ki smo jih poželi pa nikakor ne morejo biti v skladu z našim družbenim razvojem. Naloga naših političnih delavcev bo, da se doobra seznanijo z novo tarifno politiko in da pomagajo dokončati in uveljaviti dobre tarifyne pravilnike. Predvsem pa bo treba razčistiti pojme in načela, kaj zasleduje nov plačni sistem.

Pri tem odgovornem delu seveda ne smemo računati, da bomo s tarifnimi pravilniki rešili prav vse probleme v proizvodnji in v socialnem oziru, pač pa si moramo biti na jasnem, da naj novi plačni sistem vsaj nekaj doprinese k rešitvi vseh teh vprašanj, ki jih bomo s skupnim delom prav gotovo rešili.

Še teden dni do žrebanja

Se dober teden dni nas loči od velikega javnega žrebanja »Glasu Gorenjske«. S priglasenjem novih naročnikov smo zaključili v torek, 15. marca. Reči moramo, da je bil odziv novih naročnikov izredno velik, tak kot ga nismo pričakovali. Skoraj smo že pomišljali, če bi sprejemanje naročnikov podaljšali, vendar zaradi izrednega zanimanja in nestrpnosti naših bralcev tega nismo smeli storiti.

Veliko nagradno žrebanje bo združeno z javnim veselim večerom, kjer bodo znani kranjski komiki zabavali poslušalce, veseli kvintet pa bo skrbel, da bo v dvorani, kjer bo žrebanje, zabavno razpoloženje. Točen dan in čas javnega nagradnega žrebanja bomo objavili tudi s posebnimi letaki, prav tako pa tudi, v kateri dvorani v Kranju bo prireditev. Vsem,

ki imajo namen udeležiti se našega velikega žrebanja naj povemo, da bomo pripravili tudi nekaj posebnih nagrad samo za poslušalce v dvorani. Na ta način ne bodo prišli na račun samo naši naročniki, temveč tudi drugi prijatelji našega lista, ki se bodo potrudili na žrebanje.

Ze danes naj povemo, da bo vstopnina na javnem žrebanju izredno nizka, tako da bomo omogočili prav vsakemu, da se lahko udeleži javnega žrebanja našega lista.

V preteklem tednu je naše uredništvo prejelo še nekaj nagrad za naše naročnike: Trgovsko podjetje na veliko, »Živila« Kranj, je darovalo 50 kg sladkorja, Sitarsko žimarska zadruga v Stražišču 15 kg žime, »Tkalnica« Otoče, 4 fritirke, Tovarna kovanega orodja v Kamniku, 5 kuhinjskih sekir, tovarna »Svilanit« iz Kamnika pa 6 kravat.

V prihodnji številki bomo objavili celoten seznam nagrad, tako da bodo naši naročniki vedeli, kaj vse bodo lahko dobili. Prav tako bomo objavili kje in kdaj bo žrebanje. To pa bomo, kot rečeno, objavili tudi z letaki na kar že danes opozarjamo naše prijatelje.

V nedeljo 27. marca

v dvorani kina „Storžič“

v Kranju ob 20. uri

TEDEN DNI PO SVETU

PARIŠKI SPORAZUMI V RIMU RATIFICIRANI

Senat italijanskega parlamenta je že glasoval in tudi izglasoval ratifikacijo pariških sporazumov. Čeprav je bilo glasovanje tajno, se da vendarle sklepati, da so za ratifikacijo glasovali demokrati, liberalci, socialdemokrati, republikanci, monarchisti in neofašisti, medtem ko so proti ratifikaciji glasovali komunisti in socialisti. V prid ratifikacije je glasovalo 139 senatorjev in proti 72.

LETOS ZE PETA ATOMSKA EKSPLOZIJA

Ameriška komisija za atomsko energijo je sporočila, da so te dni opravili že peti poskus z atomskim orožjem v letošnjem letu in to v puščavi Nevade.

NASER V JUŽNOVZHODNI AZIJI

Predsednik egiptovske vlade polkovnik Naser, bo v začetku aprila odpotoval v New Delhi, kjer bo tri dni gost predsednika indijske vlade Nehruja. Nato bo odpotoval v Bandung na konferenco azijsko-afriških dežel. Na povratku pa bo še obiskal tudi Karaci, Kolombo in še nekatera glavna mesta južnovzhodnih azijskih dežel.

NA VIDIKU SO POGAJA- NJA MED JAPONSKO IN SZ

V New Yorku se bodo začeli uvodni razgovori med ZSSR in Japonsko. Na teh razgovorih bodo tudi določili datum in verjetno tudi dnevni red mirovnih pogajanj med obema deželema.

VOHUNSKA AFERA NA SVEDSKEM

Policija v Stockholmu je aretirala 4 ljudi, ki so baje vohunili za SZ. Med aretiranimi je tudi neki podčastnik švedskega obalnega topštva.

Listi tudi poročajo, da je več diplomatov posameznih držav, ki so akreditirani na Švedskem, zapletenih v to vohunsko afero. Vohuni so se zlasti zanimali za dve torpedovki, ki sta baje posebej opremljeni za atomsko vojno in naj bi imeli tudi naprave za dirigiranje izstrelke.

STAVKA ŽELEZNIŠKIH IN TELEFONSKIH DELAVCEV

75.000 ameriških železniških in telefonskih delavcev je začelo stavkati, ker se niso zedinili z delodajalci. Stavka je zajela večinoma južnovzhodne države ZDA. Stavkati je začelo tudi osebje neke železniške družbe, zaradi nezdravih delovnih pogojev.

Občni zbor SZDL v Mengšu

Ureditev kanalizacije in vodovoda

Prejšnji petek zvečer je bil ob navzočnosti številnega članstva občni zbor SZDL občine Mengše in volitve v novi odbor.

Poročilo o delu organizacije je podal tovariš Strehovec in zlasti poudaril razveseljivo dejstvo, da se je število članstva med letom močno povečalo. Pohvalil je tudi delo nekaterih društev v Mengšu, predvsem delo DPD »Svobode«. Planinskega društva in Godbe na pihalu, ki so bila v preteklem letu od vseh najmarljivjša.

Blagajnik tovariš Lužar je poročal, da je bilo finančno poslovanje odbora zadovoljivo.

Politični referat o pomenu in razvoju komun, ki ga je imel republikanski poslanec tovariš Blej, je vzbudil med navzočimi mnogo pozornosti. Kot smo že poročali zadnjič, bo postala dosedanja občina Mengše samostojna komuna, kar so volivci zelo pozdravili, saj se je že več mesecev čutilo med njimi nezadovoljstvo zaradi združitve z Domžalami. Opazilo se je, da so navzoči morda prav zaradi tega mnogo pazljiveje sledili referatu o bistvu in ciljih nove upravno-teritorijalne razdelitve.

O komunalnih vprašanjih — ki jih v Mengšu ni malo — je poročal predsednik ObLO tovariš Vjatal. V tem letu bo glavna skrb posvečena gradnji novega šolskega poslopja. Sedanja stavba nižje gimnazije je mnogo premajhna in neprimerna — osnovna šola pa sploh

rima dvojnih prostorov in je nekaj razredov v poslopju občine, nekaj pa v bivšem župnišču. To leto bo izdanih za izdelavo popolnih načrtov za šolo okoli 2,5 milijonov dinarjev, z gradnjo pa bodo začeli šele prihodnje leto in jo leta 1958 zaključili.

Mnogo dela čaka letos Mengšane pri ureditvi kanalizacije, kajti z modernizacijo in asfaltiranjem ceste Trzin—Kamnik bo treba tudi to rešiti. Ker nima občina na razpolago zadostnih denarnih sredstev, bodo morali opraviti izkope s prostovoljnimi delom prebivalci sami. Osnovala se je tudi vodovodna zadruga.

V okviru proslav 10. obletnice naše osvoboditve bo v Mengšu več prireditev, razen tega pa

bo še večja proslava ob 50-letnici smrti pisatelja in meškega rojaka Janeza Trdine. Takrat mu bodo Mengšani odkrili lep spomenik.

Na koncu razprave so volivci kritizirali še delo Električno strojne zadruge. Nikakor namerajo niso zadovoljni s tem, da morajo za KWh gospodinjstva toka plačati 15 dinarjev, dočim ga DES razpečava po ostalih krajih po 2 dinarja. Ne strinjajo se tudi s tem, da je za obrtnike ista tarifa kot za gospodinjstva.

Predlagali so, naj bi se ta zadruga razpustila, njena elektrarna v Preserjah prodala, dobljeni denar pa bi se porabil za vodovod.

Morda je to res še najboljša rešitev.

Tudi gasilci so izvolili enotno vodstvo za Gorenjsko

Številnim organizacijam, ki so pred kratkim združile svoja okrajna vodstva pod enotnim vodstvom za vso Gorenjsko, so se preteklo nedeljo pridružili tudi gasilci. V Sindikalnem domu v Kranju je bil ustanovni občni zbor okrajne gasilske zveze za Gorenjsko, ki so se ga udeležili delegati 136. prostovoljnih gasilskih društev na Gorenjskem.

Dela za združitev okrajnih vodstev je bilo med gasilci težje in dolgotrajnejše, ker so funkcionarji marsikje naleteli na odpor, češ ne gremo »pod Kranj«. Vendar so se tudi ta nasprotja, ki so ponekod pogojena z zastarelo miselnostjo posameznikov zgladila in delegati so z navdušenjem in soglasno sprejeli sklep, da se obe okrajni zvezi v Kranju in na Jesenicah združita pod enotnim vodstvom za vso Gorenjsko, s sedežem v Kranju.

Gorenjsko gasilstvo je v desetih letih po vojni doseglo zelo lepe uspehe. Nič manj kot 70 enot imamo danes več, kot pred vojno. Članstvo se je izredno povečalo in gasilska organizacija šteje danes okoli

9000 članov, med njimi preko 5000 aktivnih, ostali pa so rezervni in podporni člani. Te številke nam kažejo, da delo med našimi gasilci ni bilo brez pomena in da smo znali poizkati in najti ljudi, ki so ob vsaki priliki pripravljene priti ljudstvu na pomoč.

Tako kot v drugih organizacijah, upravnih, političnih in množičnih, kjer bodo polnomočja prešla na nižje organe, na komune, bodo tudi v gasilski organizaciji prešle odgovornosti na novoustanovljene občinske gasilske zveze. Le te bodo morale odslej skrbeti za napredek in razvoj gasilskih enot na terenu. Izredno važno pri tem pa bo, da bodo nove občinske gasilske zveze po komunah našle pot za čim tesnejše sodelovanje z vsemi organizacijami in organi v občinah.

Sedanja brv ne ustreza več

Veliko se je že govorilo o cesti z Jesenic skozi Blejsko Dobravo na Bled in dalje v Bohinjsko dolino. Ta cesta bi bila zelo pomembna za Bled in bližnje okolice. Tudi o novem mostu pod Kočno je bilo govora. Prejšnji most je odnesla voda že dolgo pred vojno. Sedanja brv pa komaj ustreza peščem, ker je tako ozka, da se na njej komaj srečata dva pešca. Dnevno gre čez ta provizorij zelo veliko ljudi; če dalj časa dežuje, pa brv zaradi narasle vode sploh ni prehodna. Tudi cesto od mostu do Blejske Dobrave bi morali zravnavati in klance ublažiti ter jo razširiti, posebno

pod železniškim mostom. Tudi skozi vas je treba popraviti cesto; posebno v zgornjem delu nad Blejsko Dobravo jo je treba malce razširiti in urediti cestne kanale ter jo posuti z gramozom.

P. J.

JESENICANI!

Podružnica našega lista na Jesenicah, Prešernova c. 21, je odprta vsak torek in petek od 8. do 10. ure dopoldne. — Podružnica sprejema nove naročnike, oglase, objave, reklame, zahvale in čestitke.

MLADINA V »PEKO« NI MED ZADNJI MI

Tovarniški mladinski komite v tovarni »Peko« v Trzinu je že razpravljal o sodelovanju in tekmovalju mladine pred mladinskim praznovanjem. Ker niso čisto bili med zadnjimi, so že sestavili okvirni načrt svojega dela in sicer bodo največjo pozornost posvetili predavanjem o novem plačnem sistemu in nagrajevanju, o družbenem planu itd. Poleg teh predavanj pa bodo organizirali tudi predavanja o naši zunanji politiki in njenih uspehih ter o potovanju predsednika republike, maršala Tita v Indijo in Burmo. Razen teh predavanj pa bodo izvedli več športnih tekmovalj in pa mladinsko zborovanje.

Kranjskim železničarjem v opomin

V zadnjih dveh letih je bilo na kranjski železniški postaji že več prometnih nesreč. Kakor kaže, železničarje to še ni izučilo, kajti v nedeljo 13. marca bi kmalu prišlo do težje nesreče in le slučajno se imamo potniki zahvaliti, da do nje ni prišlo.

Jutranji delavski vlak z Jesenic je privozil v Kranj na tretji in medtem ko je vlak ustavil, je z nasprotno strani priletel drugemu tiru, privozila lokomotiva z dvema vozovoma. Srečava je predvsem v tem, da je bila ravno nedelja in zato ni bilo šolske mladine, ki rada skače s vlaka, sicer bi prav gotovo prišlo do nesreče. Kdo bi bil odgovoren za nesrečo? — Nihče drugi kot uslužbenci železniške postaje v Kranju!

Poj

O primeru v tovarni „Induplati“:

Uvajanje novih tarifnih pravilnikov zahteva dobro politično pripravo

Sedaj, ko dobivajo tarifni pravilniki po daljših razpravah — ki pa so bile žal omejene v glavnem le na časopisje, mnogo manj pa na konkretno delo med delavstvom — svojo stvarno obliko v posameznih podjetjih, lahko damo nekaj opomb, ki kažejo na pomanjkljivosti, ki bi jih bilo treba še odpraviti.

Oslonili se bomo v glavnem na primer, kako je bilo pred nedavnim s tarifnim pravilnikom v tovarni »Induplati« v Jaršah. Žal nam odgovorni uslužbenci tega podjetja niso hoteli dati točnejših pojasnil (kar je negativno že spričo tega, ker bi te napake — ki nikakor niso v sramoto podjetju — objavljene v časopisju mnogo koristile ostalim našim kolektivom).

V tovarni »Induplati« je komisija za tarifni pravilnik delala precej samostojno in samoiniciativno — kar je treba vselej pohvaliti, saj drugje mnoga podjetja čakajo le zato, da bodo lahko posnemala po drugih — in že pred tednom sestavila precej realen tarifni pravilnik ter ga razobesila na vloged vsem članom kolektiva. Težko za tem pa se je dvignil med delavstvom protest, češ, da so plače odgovornih uslužbencev previsoke (direktor 34.000, tehnični vodja 30.000, vodja finančnih poslov 29.000 dinarjev) in negotovanje, ker se ni zvišal zaslužek naj-

nižje plačanih delavcev. Sklican je bil (baje na pritisek delavstva) množični sestanek sindikata, kjer so menda padale precej ostre besede, demagoška naziranja in ozka stremljenja posameznikov. Najbolj ostro pa se je pokazalo, da večina članov kolektiva nima jasnih pojmov, zakaj in čemu uvajamo nove tarifne pravilnike.

Uprava je skupaj z okrajno podkomisijo za plače (tekstilne stroke) ovrgla sestavljeni pravilnik, dne 12. t. m. pa so na seji upravnega odbora sestavili drugo komisijo, ki bo sestavila nov tarifni pravilnik.

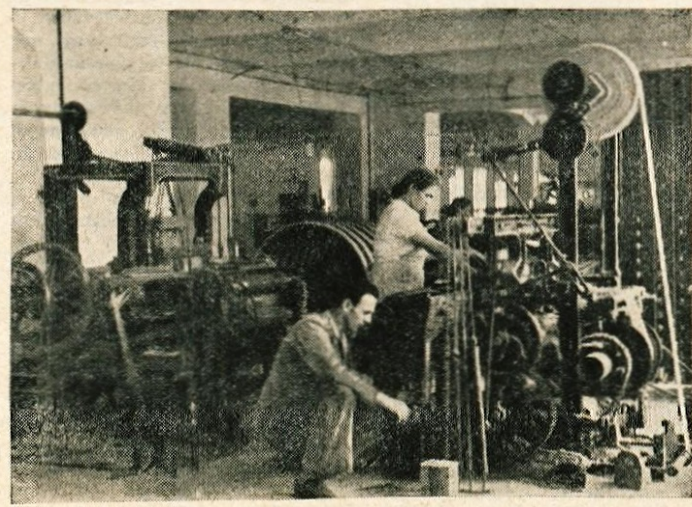
Primer »Induplati« ni osamljen, saj so ponekod delavci celo trgli razobešene tarifne pravilnike.

Morda so vsemu temu včasih res krivi pretirano visoki razponi v plačah (verjetno velja to tudi nekoliko za »Induplati«) in dejstvo, da je marsikje upravno osebje izkoristilo akcijo, hitro pristavilo svoj lonček in si kar povprek zvišalo plače, dočim so mnogo premalo mislili na konkretni in učinkoviti stimulus, na nagrade in premije, nekvalificiranim in polkvalificiranim delavcem.

Glavni vzrok za nasprotovanje in nerazpoloženje, ki povzroča med delavstvom celo pade volje do dela — pa moramo iskati v slabih političnih pripravah za uvajanje novih

tarifnih pravilnikov. Ljudje so zelo slabo seznanjeni z bistvom teh sprememb, saj so sindikalne, partijske in druge organizacije storile v tem oziru na splošno zelo malo. Naj navedemo samo dva primera.

Poudarek, da je danes v primerjavi s tarifnimi postavkami v bivši Jugoslaviji, razpon med plačami visokokvalificiranih in nekvalificiranih delavcev mnogo premajhen, je sicer realen in morda v nekem oziru pravi-

Delavci pri strojih

len, vendar glede vpliva na preprosto, in ne preveč trdno in razumno mišljenje delavstva, negativen. Zdi se nam, da bi bila katerakoli drugačna primerjava umestnejša.

Nikakor nečemo s tem pritrjevati nekaterim, ki razširjajo demagoške parole »zakaj smo se pa borili, če bomo sedaj ime-

li tako, kot pred vojno! Mnenja pa smo, da to jasno kaže, kako slab politični vpliv je imela in ima omenjena primerjava (to potrjuje tudi primer v »Induplati«).

Tudi geslo »s tarifnimi pravilniki ne bomo reševali socialnega problema — ampak je to dolžnost raznih socialnih ustanov in društev«, bi morali, vsaj zaradi jasnosti in razumevanja pri delavstvu, bistveno drugače pojasniti. Ravno z uvajanjem

novih tarifnih politike hočemo dokončno in trdno urediti življenjsko raven naših ljudi. Sicer res ne neposredno — s tem da bi zviševali plače (s čemer bi se standard sploh ne dvignil, povečal bi se le pritisk na naš trg, ki še ni dovolj založen z blagom) ampak posredno — s tem, da povečamo produkcijo

med delavstvom. A. Čebul

Praznik delavske mladine

10. KRANJ 21. in 22. V. 1955

V prejšnji številki smo pričeli z objavljanim dopisov delavskih mladinskih aktivov, ki se pripravljajo na veliko mladinsko slavo »Deset let v svobodi«. Mladinsko praznovanje bo 21. in 22. maja v Kranju, kjer se bo zbrala delavska mladina iz vse Slovenije, seveda pa bodo sodelovali tudi kmečki mladinci in dijaki. Danes bomo objavili nekaj o delu vajske mladine na Gorenjskem, ki se pridno pripravlja na svoj festival.

DVOBOJLI, PREDAVANJA IN IZLETI

Na vajenski šoli raznih strok na Jesenicah so že pričeli s pripravami na mladinsko praznovanje desetletnice osvoboditve. Vajenci bodo organizirali sodelovanje upraviteljsva šole več predavanj, zlasti pa predavanja o družbenem upravljanju v podjetjih in o družbenem planu.

V svojem dopisu pravijo, da je na šoli zelo težko organizirati kulturno prosvetno delo, ne da bi pri tem občutneje trpel pouk. Namesto tega pa bo upraviteljsvo vajske šole priredilo za vaje izlet v opero ali dramo v Ljubljano, tako da njihovo tekmovanje tudi na kulturnem polju ne bo zamenjeno.

Tako kot v večini mladinskih aktivov po podjetjih in šolam, bodo tudi mladinci vajske šole raznih strok na Jesenicah na športnem področju najbolj aktivno sodelovali v pripravah na mladinsko slavo. Tekmovali bodo v odbojki s sorodnimi šolami v Kranju in Radovljici, razen tega pa bodo organizirali atletski troboj z jeseniško gimnazijo in metalurško industrijsko šolo.

Tudi na republikanski razstavi bi sodelovali, vendar pravijo, da bodo morali sodelovati na razstavi v Ljubljani. Verjetno so vajenci na Jesenicah med tem že zvedeli, da bo ta razstava v Kranju, zato upamo, da bomo tudi njih našli med razstavljalci.

TUDI BLEJČANI BODO SODELOVALI

Delo mladinskega aktivna na vajenski šoli raznih strok na Bledu je precej oteženo, ker se velika večina vajencev vozi v šolo z vlakom, s kolesi itd. Po pouku se mladina vrača na svoje domove, ki so v večini primerov zelo oddaljeni od šole. Pa kljub temu mladinsko delo na šoli ni popolnoma zamrlo. Učiteljski zbor z vsemi močmi pomaga mladini pri njenem udeleževanju. Vajenci blejske šole sodelujejo največ v društvih in v organizacijah v svojem kraju, v šoli pa nekaj ur posvetijo tudi telesni vzgoji. Največ je vključenih v partizanska društva, kjer pridno vadijo. Vajenci blejske šole bodo s svojimi izdelki sodelovali tudi na razstavi v Kranju, kjer bomo lahko videli kakšno je bilo njihovo delo med letom. O tekmovalju pred mladinskim slavljem v Kranju pa se bodo še pomenili in želimo, da bi čimprej lahko zapisali, kako so se pomenili.

Od petka do petka Nekaj o mevkuških zvončarjih

Danes naj na prvem mestu omenimo sejo Zveznega izvršnega sveta, ki je bila v začetku tega tedna. Zvezni izvršni svet je sprejel več zakonskih osnutkov, uredb in določb z gospodarskega področja in potrdil nekatera imenovanja v državni upravi. Nas bodo predvsem zanimale spremembe nekaterih členov načrta zakona o dedovanju in načrta zakona o občinskih dokladah in krajevnih samoprispevkih.

Spremembe zakona o dedovanju

Zvezni izvršni svet je zaključil, da naj bi po umrlem državljanu dedovali lahko vsi njegovi potomci, posvojenici in njihovi potomci, zakonci, zakonski tovariši, bratje, sestre itd. Prav tako pa naj bi imeli dedno pravico tudi nezakonski otroci do dedovanja imovine njihove matere, kar pa naj bi veljalo tudi za dedovanje premoženja umrlega očeta in njegovih sorodnikov, če je oče nezakonske otroke priznal za svoje pred pristojnimi organi ali na kak drug način. Ti popravki bodo omogočili v prvi vrsti nezakonskim otrokom, da bodo prišli do svojega deleža pri dedovanju, pri katerem so bili marsikdaj prikrajšani.

Drugi zakonski načrt, ki nas kot rečeno zanima, je temeljni zakon in bodo na njegovi podlagi republiški zakonodajni organi lahko sprejeli dopolnilne zakone. Pri nas je zaenkrat še vedno v veljavi stari zakon o družbenem prispevku, vendar se že od začetka leta 1954 ni več izvajal, ker so bili med tem časom že izdani številni predpisi. Zakonski načrt predvideva podrobno ureditev občinskih dokladov in krajevnih samoprispevkov v naturalijah. Nov zakonski načrt temelji na tehle načelih: Doklade in samoprispevke bodo lahko predpisovali občinski ljudski odbori, LOMO in MLO. Občinske doklade bodo določene brez sodelovanja zborov volivcev, dočim bodo krajevne samoprispevke določale občine samo na podlagi sklepa zborov volivcev. Važno v tem zakonskem načrtu je, da bodo ljudski odbori doklade lahko uporabljali za vse potrebe, samoprispevkov pa ne bo mogoče porabiti za proračunske potrebe. Kdo bo plačeval doklade in samoprispevke? Občinske doklade bodo plačevale vse fizične in pravne privatne osebe, samoprispevke pa bodo vplačevale samo fizične osebe, ki so sposobne za delo.

Zveza zadružnih hranilnic

Naše kmetovalce bo predvsem zanimalo kako je z zadružnimi hranilnicami in posojilnicami. Pred nedavnim je v Sloveniji pričela akcija za ustanovitev le-teh. Doslej je bilo že šest ustanovljenih, nadaljnih šest pa bo v kratkem času začelo poslovati. Zadružne hranilnice in posojilnice bodo postopoma prevzele vse posle za zadružne organizacije in privatne kmete, ki jih je doslej opravljala Narodna banka. Delo novih hranilnic bo dokaj odgovorno, kajti naše zadruge marsikdaj ne spoštujejo predpisov in uredb ter bodo to zadružne hranilnice morale preprečiti. Da bi se vskladilo delo že ustanovljenih zadružnih hranilnic, je bila te dni ustanovljena Zveza zadružnih hranilnic in posojilnic, ki bo med drugim skrbelo za potrebne kredite v kmetijstvu, nadzorovala tehnično poslovanje in pri kmečkem prebivalstvu propagirala varčevanje. Naloga Zveze zadružnih hranilnic in posojilnic samih pa bo v prvi vrsti skrbeti, da bodo vsa sredstva smotorno porabljena, da se bo čim bolj dvignila kmetijska proizvodnja in s tem naš življenjski standard.

Doklade in samoprispevki

V GORJAH JE ZVONILO POLDNE, ko sem korajčil po blatni cesti proti vasi pod Viševnico. Zdelo se mi je, da glasovi zvonov prav tako prijetno kot mene, vznemirjajo tudi pokrajino in ji prigovarjajo, naj se odene v zelenje. Toplo sonce je omehalo še poslednje krpice snega in me s svojo močjo ogrelo, da sem sklekel površnik. Toplo je bilo kakor v maju in nehote sem se oziral za orači po njivah in dekletih, ki naj bi trebile travnike. A travniki in njive so še samevale — bilo je zadnje dni januarja. Zvonenje je postalo žalostneje. Najbrž so imeli nekje v gorjanskih vaseh mrljica. A žalostno klenkanje se ni prav nič prilagalo v soncu se lesketajoči pokrajini.

VES PREGRET OD SONCA sem se ustavljal pred Jamrovo kovačnico v Mekušu. Mladi kovač Vinko Jan in njegov stric sta se spretno sukala po njej. Malce nezaupljivo sta me pogledala, ko sem jima povedal namen svojega obiska, a kmalu smo se sprijateljili in pokazala sta mi tajnosti svojega dela. Prijazni Vinko se je ponudil, da bo skoval zvonec od konca do kraja, da bom lahko videl, kako nastane.

Vzel je kos pločevine, ga s posebnimi merili izmeril in mu dal v škarjah obliko, ki je kaj malo spominjala na zvonec. Razžarjenega je nato oblikoval v izdolbenem nakovalu. Tu je zvonec dobil prve oblike in začel sem verjeti, da je kos pločevine res urezan tako, da bo iz njega nastal zvonec. S spretno roko je vdolbeni polovici na sredi prikričvil, jih zakovičal in jima vsekali luknji za obešalo (»rinko«). Njegovi močni, od ognja ožgani prsti so drseli po pločevini s takšnim občutkom, kot da ima pred seboj najfinejšo napravo. Ko sem se temu čudil, se je poredno namuznil in dejal: »Ja, veste, to pa vse praksa prinese.« Takoj nato je pristavil: »To, kar je nareje-

nega doslej, je sila enostavno. Glavno in najtežje delo šele pride.«

To glavno in najtežje delo je oblikovanje zvoncev z medeninno, da dobe svojo lepo podobo in prijeten glas. V zelo fino ilovico, ki jo je dovolj v bližini vasi, vložil zvončar trinšestdeset zvoncev. Vsakega posebej ugnete v ilovico, zraven pa do da koščke medenine. V ognjišču ima posebno jamasto peč, kjer na smrekovem oglju, ki s svojim plamenom bolje objema vložene zvonce kot bukov, razžari vložek. Ne da bi kaj videl in brez kakršnekoli naprave, s katero bi mogel nadzorovati temperaturo v ilovici, ve zvončar, kdaj je medenina raztopljena in kdaj so zvonci oblitli. Vinko mi je zaupal, da se jim včasih zvonci tudi pokvarijo. Medenina se ne razlije po vsej površini in ostane v koščkih nakopičena na enem mestu. Toda to se zgodi zelo redko. Tako oblitim zvoncem dajo v posebnih bobnih še blesk in jih odpremo v svet, na vratove govedu in drobnici, ali poslikane v žepe in kovčke turistom.

VIDEL SEM zvončarja Vinko, kako se je razgrel, s kakšnim veseljem je oblikoval zvonce in kako je ob delu pozabil na vse okrog sebe. Uvidel sem, da je v izdelanih zvoncih več kakor le spretnost rok, da je v njih tudi nebroj zvončarjevih misli in čustev. In ko me je Vinko povabil na svoj dom, ki stoji dobrih sto metrov od kovačnice, sem iz razgovora to še bolj spoznal.

drugi pa so izročali zvonce raznim prodajalcem. Ko so začeli dobivati iz tovarne iz izdelano pločevino, je produkcija močno narasla, nove prometne zveze (železnice) pa so odprle zvončarjem tržišča na Tirolskem, Solnograškem, v Svici in v Nemčiji. Vendar zvončarstvo kljub temu ni več dajalo dovolj zaslužka, zato so zvončarji drug

naročilom ni mogel ustreči, v inozemstvu pa so se med tem najbrž oskrbeli že iz drugih delov. Iz razgovora sem spoznal, da so izdelki mevkuških zvončarjev še vse pre malo znani po svetu in da so v minulih letih izgubili celo tržišča, ki so jih nekoč že imeli. Kazalo bi jih spet ponuditi po svetu in mi slim, da bi bili lahko pomembni izvojni izdelek bodoče bleske komune.

»Kaj pa ljudje, me je zanimalo. »Ali ne bo rod večjih zvončarjev izumrl?«

»O, nič bati«, je odvrnil Vinko. »Zvončarjev je še dovolj. Le dela jim je treba.«

Ko sem se poslovil, me je spremil do kovačnice, obesil pravkar skovanemu zvoncu še zvenkelj in mi ga podaril v spomin. Nisem si mogel kaj, da bi si po poti domov ne pozvonil ključ z njim. Zdelo se mi je, da se zvonkljanje čudovito prilagaja sončni rebri, po kateri me je vodila pot.

F. ZVAN

Vzgojni pomenki Otrok naj se čuti svobodnega

Nobenega dvoma ni, da so preplašeni in zastraženi otroci mnogo večji problem za vzgojitelje, kakor najhujši razgrajati. Če je zastraževanje otroka stalno, dosežemo navadno ravno obratno, kar smo želeli: otrok ali zakrknje vase ali pa pride že v najnežnejših letih do takih manjvrednostnih občutkov, ki pustijo posledice za vse njegovo poznejše življenje. Zato se pametni starši ne poslužujejo metod zastraževanja, ampak se skušajo živčeviti v otroku notranji svet, ga razumeti in mu s tem pomagati razvijati tiste duševne lastnosti, ki bodo igrale odločilno vlogo v življenju. Zato naj starši od vsega začetka razvijajo otrokovo domiselnost, iniciativnost in zanimanje, ne pa da otrok — ki si vendar še ni mogel ustvariti prave podobe o svetu — vidi pri vsakem koraku dvignjeni kazalec in pretirno: »Delaj tako in tako, če ne...«

Ali naj otrok je skupno z mi pri mizi? Seveda — Dusi mo mu tudi pri mizi malo več svobode! Sicer ga je treba navajati na lepo vedenje, ali včasih gre to v tako skrajnost, da začno opomni, nasveti in navodila otroku presaditi in mu je jed že zato zoprna. Pustimo mu, da se bo počutil tudi pri mizi svobodnega in sproščena, pa četudi ga kdaj malo polomi. Glavno je, da je srečen in zadovoljen, da čuti ljubezen tudi po majhnih spotikljajih. Tudi govori naj, če to želi! Naj besediči, naj razvija svoje sposobnosti izražanja — ne pa, da molče tuhta in se muči z vprašanji, ki ga vznemirjajo.

Otrokova igra je pravzaprav neprestano učenje. Zato rad prižiga in ugaša luč, vrta gumbe pri radiu, riše in piše — včasih tudi tja, kjer ni primerno. Pri tem učenju ga seveda ne sme motiti ali celo ovirati, dokler ostane to v mejah zmernosti.

Tudi zelo pogosto otrokovo trmo je treba smatrati za bolezen. Če se vrže na tla, ga lepo pobermimo, ne pa, da ga strahamo, ali celo kaznujemo.

Le mimogrede smo se dotaknili nekaterih vprašanj iz otrokove vzgoje od nekako 7. leta, kakor njih obravnava sodobna vzgojeslovje. Ko ste to prebrali, vse iz sebe: »Padel bo in se udaril!« Potem mu zapretijo, ali ga udarijo in s tem prenesejo svoj strah na otroka. To pa še ni najslabše! Huje je, da smo s tem v otroku ubili pravo iniciativnost. Ob takih priključkih naj razumna mati mirno stoji k otroku, mu čestita k uspehu, pohvali njegov podvig, istočasno pa naj ga opozori, da je za letos splezal dovolj visoko, drugo leto, ko bo večji bo šele mogel višje. Otrok bo ta nasvet prav gotovo upošteval, če seveda ni edini, ali če je otrok takega obravnavanja že preveč navajen.

Pustimo tudi otroku naj se igra z mačkami in psom! Živali in otroci se imajo navadno zelo radi, in se skoraj vedno razumejo.

Poznam pa 3-letnega fantka, ki se je od staršev navzel blaznega strahu pred psi; če je le kje zagledal nedolžnega pinča, je postal ves trd od strahu. Nobena beseda, nobeno prigovarjanje ni zaleglo. Stvar je postajala bolezenska in celo ne-

DRUŽINSKI POMENKI

Zunanost je treba vskladiti z leti

Zelja vsake žene je, da bi ostala vedno privlačna. To pa dosežejo le tiste, ki znajo same sebe realno oceniti in si pred ogledalom od časa do časa privoščijo nekaj trenutkov hrabrost in objektivnosti. Mnogo jih je, ki imajo sicer smisel za realnost, manjka pa jim poguma. Te pred ogledalom navadno pesimistično ugotavljajo, da so se postarale in da nima več smisla, da se sploh se kaj ukvarjajo s svojo zunanostjo.

Mleko kot lepotni pripomoček

Mleko je odlično sredstvo za zdravje in lepoto kože. Zene, ki želijo imeti svežo in nežno polt, naj popijejo vsak dan velik kozarec mleka, pomešanega z dvema žlicama malinovega soka. Redno uživanje mleka v veliki meri vpliva tudi na lepoto zob, to pa zaradi bogastva kalcija, ki ga vsebuje.

Skodelica toplenga mleka pred nočnim počitkom nam pomaga, da hitro in trdno zaspimo. Učinek mleka na naš izgled je tu sicer indirektni, je pa uspešen, saj je vsakomur znano, da ravno dobro spanje v veliki meri pripomore k lepši zunanosti.

Protirdečici in sončnim pegam na obrazu pomaga umivanje s koščki čiste gaze, ki jih pomakamo v kislom mleku. Umivanje s surovim mlekom pa utrjuje gornjo plast kože in obena nem krči pore.

Lasje postanejo lepši in frizura naravnost, če jih po umivanju s šamponom počeseemo z glavnikom, ki ga pomakamo v sveže mleko.

Nežno in gladko kožo pa dobimo, ako si napravimo za obraz naslednjo oblogo: dve kavni žlici smetane pomešano s sokom iz pol limone in si s to zmesjo namažemo obraz. Po 15 minutah oblogo odstranimo z nekaj komadi vate ali gaze, namočenimi v mlacni vodi.

GLAS GORENJSKE
Izdaja:
Casopisno, založniško in tiskarsko podjetje
»GORENJSKI TISK«
Kranj, Koroška cesta 6.
Direktor in odg. urednik: Slavko Beznik.
Urejuje: uredniški odbor.
Tel. uredništva: št. 475, uprave št. 190 / Tek. rač. pri NB Kranj-okolica št. 624-T-127
Izhaja vsako soboto.
Letna naročnina 400 dinarjev polletna . . . 200 dinarjev četrtletna . . . 100 dinarjev Posamezna štev. stane 10 din

žene bi morale sprejemati svoja, ne več mladostna leta, z gradocno ljubkostjo in očarljivostjo, ki bi se prilagala njihovi starostni dobi. Sicer pa v današnjem času leta nimajo več tolikšnega pomena, kot nekdanj in žena 45 let ni enaka ženi iste starosti pred 20 ali 30 leti. Dandanes izgleda žena v teh letih mnogo mlajša, pa tudi duševno mnogo živahnost. Vseposvoed se udeležuje in tudi svoji zunanosti posveča precej pozornosti. Tako aktivno bi morale živeti vse tiste, ki so se brez vzroka vdale v »žalostno« usodo. Predvsem bi morale paziti na svojo zunanost.

Za starejše žene je izredno važna pazljiva izbira blaga, barve in vzorca. Kar je nekot pristojalo njihovemu obrazu, z leti lahko deluje neskladno in neokusno. Zato se morate odločiti le za kakovostne tkanine, ki naj ne bodo preveč tanke ali celo prozorne. Pazite tudi, da bo vaša frizura vedno lepo urejena. V družbi se vedite ravnoma in umirjeno. Tudi čitajte mnogo in se družite z mlajšimi od sebe. Humorju in vedrinu pa se nikdar ne odpovejte, kajti sineh nam podaljša življenje.

Moda

Slika nam prikazuje tri modele za zgodnjo pomlad: preprosto krojeno črtasto obleko za šolo in službo, ljubko dvodelno obleko s plisiranim krilom in elegantno popoldansko obleko iz volnenega blaga

LOČANI!
Podružnica našega lista v Skofji Loki v pisarni podjetja »Transturist« uraduje v tokih od 11. do 13. ure in v petkih od 15.30 do 17.30 ure. Tam lahko oddaste male oglase, objave, reklame, čestitke, zahvale, prav tako pa sprejema podružnica tudi nove naročnike!

MEDVODČANI!
Podružnica našega lista v Medvodah je v prostorih Občinskega ljudskega odbora, na matičnem uradu v Medvodah. Uradne ure podružnice so vsak ponedeljek od 15.30 do 19.30 ure. — Tam lahko oddaste reklame, objave, male oglase, čestitke, zahvale, podružnica pa sprejema tudi nove naročnike!

5280 MRTVIH IN 75.000 RANJENIH ZARADI AVTOMOBILSKIH NESREČ V FRANCIJI

Francoska prometna policija je objavila podatke prometnih nesreč v preteklem letu. Vseh prometnih prekrškov je bilo 947.373, od tega 56.039 večjih in manjših nesreč, ki so povzročile 5280 smrtnih in 75.355 težjih in lažjih primerov nesreč. Motociklisti so povzročili dvakrat več nesreč kot vsa ostala motorna vozila.

KASPIŠKO MORJE SE SUŠI

Morska gladina Kaspiškega morja je od leta 1932 do leta 1945 padla za 1,77 metra, a od leta 1945 naprej je vsako leto nižje. Padec gladine tega velikega jezera so povzročile v največji meri velike pregrade na Volgi, ki zmanjšujejo dotok vode.

NAJVEČJE OKNO NA SVETU

Dva poznana francoska mojstra - steklarja iz Bretanje sta odpotovala v Kanado, kjer bosta na veliki stavbi v Gnebenu montirala največje okno na svetu, ki bo 17 m pol metra visoko in 40 metrov široko.

TOKIO IMA 7.807.666 PREBIVALCEV

Državni statistični zavod je objavil 1. januarja 1955, da je bilo takrat v Tokiju 7.807.666 prebivalcev. Zanimivo pri tem je dejstvo, da se je v preteklem letu število prebivalstva v glavnem mestu Japonske povečalo za 280 tisoč prebivalcev.

ZMRZNJENE RIBE LAHKO ZIVE NEOMEJENO DOLGO

Danski fiziolog Arne Joker iz Ebsberja je ohranil življenje petim ribam, čeprav so bile 48 dni zmrznjene pri temperaturi 50 stopinj pod ničlo. Ribam je dal Joker predno je začel s poskusom injekcije narkotina in jih po 48 dneh postopoma ogreval ter kmalu opazil, da ribe še žive. Po tem eksperimentu danski fiziolog trdi, da lahko obdrži ribe pri življenju, čeprav so za neomejen čas zmrznjene v ledu.

V ZDA VEDNO MANJ BRALCEV KNJIG

Na podlagi ankete, katero so organizirale nekatere knjigarne v ZDA, so ugotovili, da je v ZDA vedno manj bralcev knjig. Od ljudi z univerzitetno izobrazbo jih bere samo 39 odstotkov, s srednjo šolsko izobrazbo 19 odstotkov in le 7 odstotkov ljudi z osnovnošolsko izobrazbo. Vzrok tako majhnega števila bralcev je televizija, radio, kinematografi i. pd. Se večji vzrok pa je v tem, da so knjižnice ameriških šol zelo skromne in zato otroci niso navajeni na čitanje knjig.

Za kratek čas

Zadnja zobotehnična novost! Praktična za oba: za zamašek in za pivca.

GORI — DOLI, ALI V ZNAMENJU MODE. Ze nekoliko uvela gospa G. iz Memphisa (ZDA) se je dala na skrivaj kozmetično operirati: najprivlačnejši, navadno nekoliko dekolirani del njenih ženskih linij se je v novi izdaji približeval atomskim leptoticam in sexbombam. Ali gorje! Ko je njen mož opazil to privlačno spremembo njenih prsi, se mu je to zazdelo tako nenavadno in tuje, da se je hotel ločiti. Tako se je uboga ženska vdrguč prepustila kirurškemu nožu, da ji je dal zopet normalne oblike...

ZGODNJA ZAROKA — NAGLO KESANJE. V Aleksandriji se je neka 35-letna profesorica poročila z 19-letnim svojim učencem, ki ga je imela najraje. Ali — mož-dijak si je seveda mislil, da ima v šoli posebne pravice. Nekaj klofut žene-profesorice ga je hitro spravilo k pameti. Fant pa za prejete dobrote ni ostal dolžan: doma je svojo ženo temeljito premlatil. Na razpravi za ločitev zakona je bil mladi zakonski mož spoznan za krivega, kajti »je le razlika med zausničami v šoli ali pa v lastnem domu.«

NEPRIZNANA NEDOLŽNOST. 42-letni F. G. iz Bologne (Italija) se je moral zagovarjati pred sodnikom zaradi tatvine. Branil se je s sledečimi besedami: »Brez posebnih misli sem šel mimo nekega izložbenega okna; spotalnik sem se in padel v okno; zaradi nastale škode sem vstopil v trgovino, da bi pustil tam svoje ime in naslov. Ko sem v blagajni iskal svinčnik, sem bil na čisto nerazumljiv način aretiran.«

SLAMNATI MOŽ. Po hudem prepiru s svojo ženo je mož zavpil: »Obesil se bom!« in je

izginil v sosednjo sobo. Zaropotal je stol in slišati je bilo grozljivo hropenje in grgranje. Prestrašena žena je skozi odprtino v vratih

pregledala v sobo — in takoj obvestila policijo, ki je z okenskega okvira snela — slamnato lutko, oblečeno v nedeljsko obleko »pokojnika«, ki so ga našli v omari za obleko, tresočega se od smeha...

Viteška optema 20. stoletja

Nekaj podatkov iz nenavadnega podjetja

Veni izmed najodličnejših klubskih ulic Londona — v Pall Mall, je eno od najbolj nenavadnih podjetij na svetu: že okoli 200 let ima svetovni monopol na izdelke, kateri odjemalci niso Angleži, ampak samo — tujci. Podjetje namreč izdeluje najmodnejše prsne oklepe, ki varujejo nosilca pred kroglo in ki se precej razlikujejo od viteških oklepov srednjega veka. Prav nič niso drugačni od narodnega telovnika — najdebelejši in seveda najsigurnejši »model« ne tehta več kot 10 kg — in se udobno nosi nad srajco ali pod njo, ne da bi nosilca kakorkoli utrujal. Vestje so izdelane po meri tako, da so ploščice najfinejšega jekla — ki ga isto podjetje uporablja tudi za izdelavo mečev in sabelj — položene druga nad drugo tako, kot opeka na srehi.

Seveda se vsa naročila opravijo v najstrožji konspiraciji in tajnosti. Noben uslužbenec ne bo izdal imena kupca, ki ga včasih tudi sam ne pozna. Priznajo pa, da so n. pr. državniki in politiki Latinske (Južne) Amerike že dolga desetletja njihovi najboljši odjemalci. Posebno v dobi kriz, ko so atentati v modi... Pa tudi iz ostalih delov sveta prihajajo naročila: eksotični kralji in principi, visoki oficirji na Blžnjem vzhodu, arabski šejki, lastniki plantaž na Malajskem polotoku, maharadže, novinarji in reporterji na nevarnih misijah, privatni detektivji iz Chicaga ali Brooklyna. Ime? Ne, imeni! Diskretni gospodje v delavnicah obžalujejo dvigajo ramena ob tem vprašanju: »Imena so poklicna skrivnost. Pa ne samo to: tudi nevarno bi bilo izdati imena, saj bi si eventualni atentator gotovo izbral drugo pot, če bi izvedel, da njegova »žrtev« nosi oklepno vestjo...«

»Včasih tudi mi sami nimamo pojma, kdo so naši odjemalci. Pa tudi ne izprašujemo za imeni. Kdor prida, ga postrežemo. Nekateri si tudi naroče telovnike po posrednikih, da

mnogokrat nihi ne vemo, v katero deželo so namenjeni. Toda vedno gre za nujna naročila! Rok: 24 ur. Kdor je v smrtni nevarnosti, se mu vedno muditi!»

Kakor omenjeno, gre za izvozne artikule. Angleški gentleman ne nosi sodobnega viteškega oklepa. Kar se pa tiče inozemstva, so mnenja v podjetju, da so naročila precej zanesljiv politični barometer. »Aha«, si mislijo, »nove pošiljke v... Tedaj bo tam kmalu zaropotalo.« In navadno res kmalu zaropota.

Zelite še nekaj komercialnih podatkov? — Evo jih: material — najplemenitejše sheffieldsko jeklo; črna 12 funtov za obrambo pred kroglo iz revolverja ali sunkom z bodalom; 19 funtov, če je priporočljivo zavarovati se pred krogami iz puške ali strojnice. Prosim lepo, vse po vrednosti in asortimentu. Seveda je odločitev, lali naj kupec zaradi teh ušvih 7 funtov tvega svoje življenje, popolnoma prepuščena kupcu samemu...

TO JE KUPEC! V avtomobilski tovarni »Chevrolet« (Oakland, Kalifornija) se je pojavil lepo oblečeni kupec in si je želel ogledati najnovjši in najdražji model. »Tega bom vzela«, je rekel, sedel za volan in — odbrzel. Na žalost niso videli več ne avtomobila, ne elegantnega »kupca«.

ZARES OBZIRNO! Na vratih nekega plesnega lokala v Bruslju se je nekega jutra pojavil napis: »Vstop s psi ni dovoljen!« Za zabavo gostov je v tem lokalu skrbel damski orkester, ki se je »odlikoval« po precej glasnem krepkem, včasih kar drobovje pretresajočem izvajanju in zavijanju. Neznani hudomušnež je naslednjega dne pripisal na gornjo objavo: »Podpisani: Društvo za varstvo živali.«

TAKO DELAJO GENTLEMANI! V Londonu je peljal delo po cesti. Zadel se je ob pešca in ga podrl na tla. Sofer je takoj ustavljal. Tedaj se je ponesrečeni dvignil in po vseh predpisih bokserske umetnosti »potipal« voznikovo brado. Knockautirani sofer je seveda takoj izgubil zavest. Povoženi gentleman je nemudoma sedel za volan tujega avtomobila in se podvzval na kliniko, kjer so nudili prvo pomoč njegovi žrtvi. Potem sta se oba takoj pobotala.

REKLAMA, KI NI BILA PRETIRANA. Dve uri po vltomu v neki frizerski salon v Zapadni Nemčiji je policija v bližnji ulici že prišla vltomilca. Spoznali so ga po močnem — parfumu. Poleg drugega plena so našli pri vltomilcu tudi številne zavojčke in stekleničke parfuma z reklamnimi napisi: »Vonj, ki vsakega moškega priklene.«

milcu tudi številne zavojčke in stekleničke parfuma z reklamnimi napisi: »Vonj, ki vsakega moškega priklene.«

Nevarna „mina“

Med zadnjo svetovno vojno je komandant ameriške letalske baze na Islandu nekoč dobil med pošiljko opreme tudi veliko nepotrebnih reči, med njimi veliko žogo. Ker niso vedeli, kaj naj bi z njo počeli, so jo pustili za svojim logorjem.

Nekega dne jo je veter zakotalil po bregu v zaliv in jo gnal na drugo obalo proti angleški protiletalski bateriji. Zdaj so hoteli žogo dobiti nazaj. Komandant je telefoniral Angležem, da plava proti njim velika mina in jim ponudil bodično ekipo ljudi za uničevanje min. Angleži so bili seveda veseli te ponudbe.

Zbrali so skupino mehaničkov in jim pojasnili vso stvar. S poljskim telefonom, električnimi instrumenti in nekaj zaboji orodja so se odpravili.

Razpostavili so straže in napeljali telefon od »mine« v zaledje, da so fantje pri mini lahko poročali, kako poteka delo. Po nekaj minutah dela z instrumenti, so sporočili, da »mina« ni nič več nevarna. Naložili so jo na čoln in hitro izginili.

Ugled Amerikancev je menda po tem »življenjsko nevarnem« dogodku v angleških očeh silno zrasel.

Richard Wright: AFRIKA in jaz

Richard Wright je ameriški črnc. V svetovni literaturi se je uveljavil s svojima delima Črni deček in Rodni sin. Osnovni motiv, ki preveva njegova dela, je skrb za življenje in napredek ljudi njegove polti. Richard Wright je eden tistih zapadnih intelektualcev, ki so po zmagi sovjetske revolucije preživeli izredno intenzivno fazo komunistične orientacije, ki pa so pozneje razočarani odstopili. Razočarani pa se niso v idejo komunizma, marveč v prakso v Sovjetski zvezi.

Ceprav sestavek, ki ga objavljamo, ni najbolj karakteristično Wrightovo delo, vendar najdemo v njem vse elemente njegove pisateljske osebnosti: lepo obravnava črnski problem, čeprav morda bolj v reportažni obliki, delo pa je prepreženo z izredno precizimi — da rečem marksističnimi — analizami življenja in boja črnega človeka za njegovo državno samostojnost.

Kaj je Afrika za mene: Bakreno sonce, škrlatno morje, sij zvezd, steza v džungli, močni, bronasto obarvani možje, ali kraljeve črne žene, katerih naročje me je nekoč spočelo, morda ptice, ki pojejo kot v rajskem vrtu?

Tri sto let pregnan iz dežele mojih prednikov, ki so jo ljubili; daleč proč sem od dišečih gajev cimetovca — kaj je Afrika za mene?

CAUNTE CULLEN

Posoda je bila pospravljena z mize in potsregli so nas s kavo. Kosilo je bilo pri kraju; počasi smo mešali sladkor v skodelicah. Tako tiho je bilo vse, da so prav do nas odmevali koraki z mirnih stranskih pariških ulic. Bil je to eden tistih trenutkov, ko visi v zraku nek nerazumljiv, očarljiv

molč. Srebal sem kavo in gledal sivo pročelje pariške univerze, ki se je nejasno odražalo za okenskim steklom.

Doroteja, žena zapadno-indijskega pisatelja in novinarja Georga Padmorea, je bila s še nekaterimi pri nas na obisku. Obrnila se je k meni in vprašala:

»Zakaj ne greš sedaj, ko si končal z delom, v Afriko?« Ta predlog me je našel popolnoma nepripravljenega in minilo je precej časa, preden sem se zbral in ji odgovoril.

»V Afriko?« sem ponovil. »Da. Na zlato obalo«, je dejala. »Toda to je vendar štiri tisoč milj«, sem protestiral. »Zato so pa letala in ladje tu«, mi je odgovorila. Pogledi so mi begali po sobi. Čutil sem, da nimam pametnega prigovora in bilo mi je neprijetno pri srcu. Pogledal sem svojo ženo.

»Zakaj ne?« je menila ona. Se trenutek poprej sem bil odločen in miren, sedaj pa sta me potisnila v obrambo; občutil sem, da sta me pritiskali ob steno.

»Afrika!« sem ponovil potihoma, potem pa sem občutil, kako se je globoko v meni zganilo nekaj nenavadnega, nekaj vznemirljivega. Jaz sem Afričan! Afričan po poreklu... Toda, Afrike še nisem videl nikdar in komaj sem kdaj sploh pomislil nanjo; nobenega Afričana nisem niti dobro poznal.

»Julija bo ministrski predsednik Kwame Nkrumah predložil svoj predlog o samoupravi«, je dejala Doroteja.

»To bi bilo veliko doživetje zate«, je dostavila moja žena. Slišal sem jo govoriti, toda moje misli in moji občutki so mi uhajali drugam. Afrika! Sem afriškega porekla, toda ali bom sposoben zgolj na osnovi neke skupne »rasne« dediščine, karkoli o Afriki razumeti in občutiti? Afrika je ogromen kontinent, naseljen z »mujimi ljudmi«...

Ali pa je morda tri sto let, ki me ločijo od ljudstva, iz katerega sem izšel, vendarle naredilo med njimi in mano psihološki prepad. Verjetno je nek Anglež, Skot, Francoz, Sved ali Holanec priklenil mojega prapradedca v notranjost suženjske ladje in verjetno je bil ta moj oddaljeni sorodnik prodan na kakšni dražbi v New Orleansu, Richmondu ali v Atlantidi. Dotaknil sem se temne in vlažne stene mojih občutkov...

Sem Američan? Mar miso neki moji predniki prodajali belcem svojih lastnih bratov? S kakšnim občutkom bi gledal v črn obraz tistega Afričana, katerega prapradedec je morda prodal mojega prapradedca v suženjstvo? Je v Afriki kaj, ki bi ustrezalo moji notranjosti in ki bi lahko odkrilo smisel vse temne preteklosti? Ali me bodo Afričani sprejeli kot izgubljenega brata, ki se je vrnil domov?